

Jelenségnaptár

2002. július (JD 2 452 457–2 452 487)

A bolygók láthatósága

Merkúr. A hónap első harmadában kereshető a hajnali szürkületben, a keleti látóhatár fölött. Láthatósága a hónap közepén már gyorsan romlik. 21-én kerül felső együttállásba a Nappal.

Vénusz. Este a nyugati égbolt feltűnő égitestje. A hónap elején két órával, végén másfél órával nyugszik a Nap után. Fényessége $-4^m,0$ -ról $-4^m,2$ -ra növekszik, fázisa 0,7-ről 0,6-ra csökken.

Mars. A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg.

Jupiter. A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. 20-án kerül együttállásba a Nappal.

Szaturnusz. A hajnali égbolton figyelhető meg a Bika csillagképben. Láthatósága gyorsan javul, a hónap elején egy órával, a végén már három és fél órával kel a Nap előtt. Fényessége $0^m,1$, átmérője $17''$.

Uránusz, Neptunusz. Késő este kelnek, az éjszaka nagy részében megfigyelhetők. Az Uránusz a Vízöntő, a Neptunusz a Bak csillagképben látható.

Mély-ég ajánlat

Az ϵ Dra környékének objektumai.

Beküldés: június 6-ig.

A δ Aquilae környékének objektumai.

Beküldés: augusztus 6-ig.

Az ajánlati területek térképei, az objektumok adatai, valamint észlelőlapok válaszboríték ellenében igényelhetők Berkó Ernő rovatvezetőtől.

Az észlelések beküldési határideje: minden hónap 6-a!

Holdfázisok

02. 17:19 UT	Utolsó negyed
10. 10:26 UT	Újhold
17. 04:47 UT	Első negyed
24. 09:07 UT	Telehold

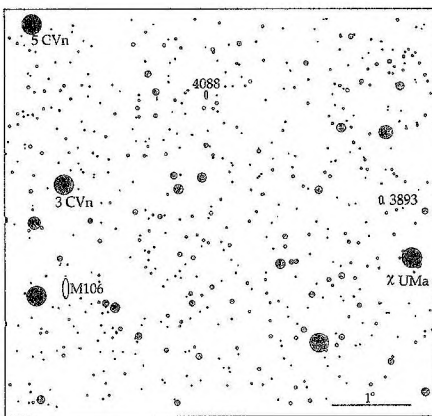
Mira és SRA maximumok

04. V Cnc	7,9	VA 10
06. X Cep	9,4	
06. S Lac	8,2	VA 9
09. R Lep	6,8	VA 1
09. UV Aur	9,8	VA 9
11. W Tau	9,9	VA 11
13. U Cet	7,5	VA 6
13. Z Lyr	10,1	VA 16
14. W Aqr	8,9	VA 5
16. S Ser	8,7	VA 4
20. RT Peg	9,9	VA 4
21. Mira Cet	3,4	VA 6
21. R Psc	8,2	VA 11
21. W Aur	9,2	
22. W Peg	8,2	VA 12
22. RU Aur	9,6	VA 14
22. RT Lyr	10,1	VA 16
25. R UMi	9,1	VA 4
26. T Vir	9,6	VA 13
26. T Eri	8,0	
26. RR Sqr	6,8	
27. RS UMa	9,0	VA 11
27. T Oph	9,8	
27. S Sgr	10,2	
30. RY Lyr	9,8	VA 13
30. RS Vir	8,1	VA 16
31. RT Aql	8,4	VA 8
31. R Aqr	6,5	VA 11

A hónap Messier-objektuma: az M106

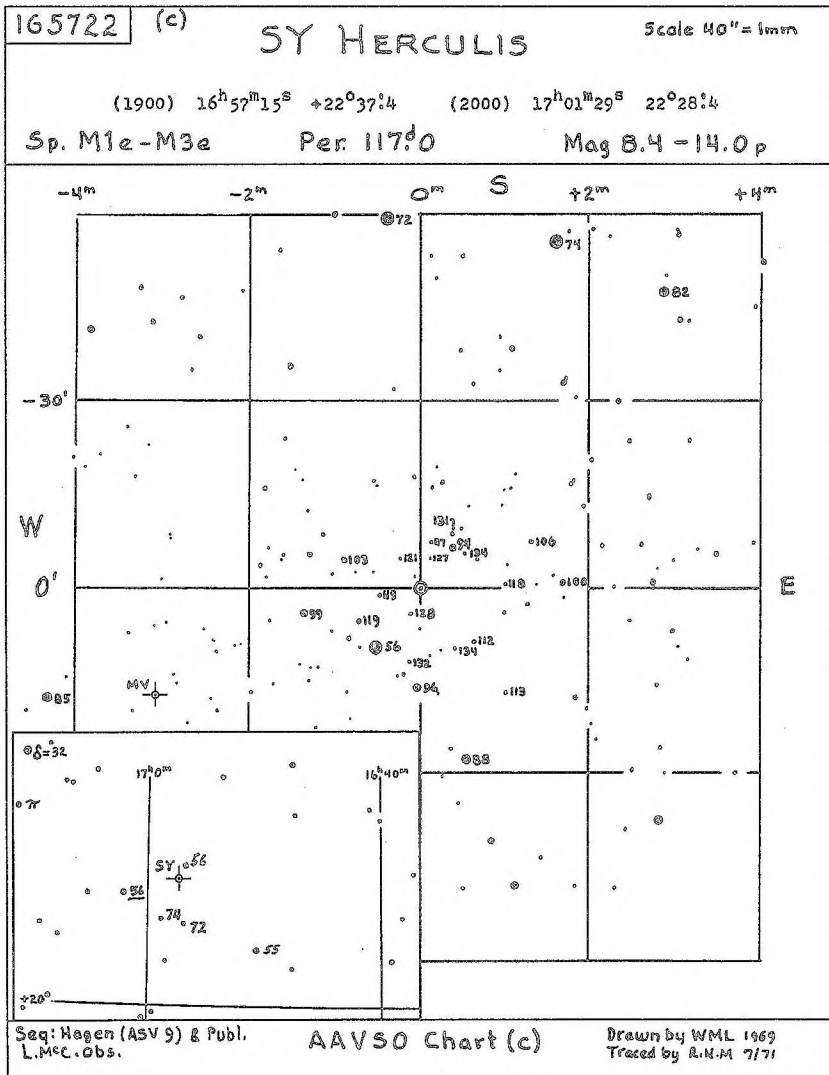
Egy kategóriák fölött álló, sok szempontból átmeneti galaxist ajánlunk észlelőink figyelmébe az M106 személyében. Klasszifikációja Tully szerint SABbc, mert csak részben mutat küllős jellegzetességeket, és morfológiailag a b és c csoport közti átmenetet képviseli. Halmaztagságát sem lehet pontosan megállapítani, Tully a Coma–Sculptor halmazba sorolja, míg Sandage az UMa I felhőhöz tartozónak véli. Ez utóbbi esetben az M108 és M109 társaságához tartozna. Inklinációja az Andromeda-galaxishoz hasonló, így csillagközi anyaga a magvidékben is jól látható. Szinte egyetlen jól mérhető paramétere a vörösetolódás, $v = 537$ km/s. A közepes műszerekkel kellemes láthatóságú spirálkarok végén különösen sok csillagkeletkezési régiót figyelhetünk meg, enyhe csillagotás jeleként.

Magvidéki emissziója átmeneti Seyfert jellegűt mutat, de oly csekély mértékben, hogy csak a legbővebb katalógusok tüntetik ezt föl. Sey 1,9 klasszifikációja szintén keverék jellegűt hangsúlyozza. A rádiótartományban szemlélve sokkal nagyobbnek látszik, mint optikai hullámhosszakon, magvidékén jetek láthatóak, az aktivitás biztos jeleként. 1997-ben mézerműködését is kimutatták (Herrnstein, PhD-tézis, NRAO Press Release). Ez alapján távolsága 7,3 Mpc-nek mutatkozik. Mindezen aktivitási jelenségeket jól magyarázza az a sötét anyag (egy vagy sok magvidéki fekete lyuk), amely a mag 54 ezer Cs.E.-nyi környezetében 36 millió naptömeget képvisel (VLBI Press Release, 1995). Említésre méltó a galaxisban föltűnt SN 1981K, amely 16 magnitúdós fényességet ért el. Térképünk határfényessége 10 magnitúdó, 6 fok széles, léptékét az ábrán föltüntettük. (Szabó M. Gyula)

A hónap változója: az SY Herculis

A tavaszvég-nyárelő fényes csillagban szegény, ám látványos fényváltozású változóban gazdag csillagképe a Hercules. Tucatnyi mira típusú változó jut binoklis fényességterományba, folyamatos nyomon követésük különösen izletes fogás a Hercules amatőrcsillagászati étlapján. Jelen ajánlatunk a Her déli bugyraiban viszonylag jól elrejtett SY Herculis, ami 117 napos periódusával az egyik legrövidebb periódusú mira az egész égen. Átlagosan $8^m,5$ és $14^m,0$ között változik, ami a szimmetrikus fénygörbének köszönhetően egyenletes és meglepően gyors fényváltozást eredményez. Mellékelt térképünk segítségével nagyobb binokulárokkal, mind kis-közepes távcsövekkel felkereshető a Hercules eme ékköve. Szélsőségesen rövid periódusa miatt heti két alkalommal is nyugodtan megbecsülhetjük fényességét. Ehhez mindenkinek derült, szűnyogmentes nyári éjszakákat kívánunk! (Ksi)

MCSE-kiadványok a Műszaki Könyvtárházban

Felhívjuk tagjaink és az érdeklődők figyelmét, hogy a Műszaki Könyvtárházban (Budapest VI., Liszt Ferenc tér 9.) is kaphatók az MCSE kiadványai.

A Mars Odyssey
THEMIS kamerájával
készített felvételen
egy lávasíkság
részlete látható,
amelyen az
összenyomó erők
hatására
gyűrt gerincek
keletkeztek
(függőleges
szerkezetek).
A kép alsó részén
egy fiatal,
3 km átmérőjű
becsapódásos kráter
figyelhető meg,
látványos
törmelékterekkel

